

MECANISME PSIHOLOGICE DE FORMARE A SENTIMENTELOR LA ADOLESCENȚI

Raisa TEREȘCIUC¹, Natalia DANILIUC²,

¹Universitatea Umanistică de Stat din Ismail, Ucraina,

²USMF Nicolae Testemițanu

Summary

Psychological mechanisms of the formation of sentiments in teenager

In this paper theoretically is grounded psychological mechanisms and means of training planned sentiments, the results of experimental validation of psycho-pedagogical-oriented training program in adolescents a sense of gratitude toward their parents. In order to form this feeling adolescents in group format was activated emotional and psychological mechanism of contamination cotrăire. Activation of the collection has been organized by artwork that embodies and generates content that contributes to the objectification of emotional experiences and training in adolescents a sense of gratitude toward their parents. Program developed, implemented and empirically verified helped develop empathetic feelings in training adolescents feelings of gratitude and other important social motivating to parents.

Keywords: *psychological mechanisms, sentiments, adolescents, emotional experiences.*

Резюме

Психологические механизмы формирования чувств у юношества

В статье теоретически аргументированы психологические механизмы и средства целенаправленного формирования чувств; представлены результаты экспериментальной проверки валидности психопедagogической программы, направленной на формирование у юношества чувства благодарности к родителям. В целях формирования данного чувства, у старшеклассников экспериментальной группы был активирован психологический механизм аффективного заражения и сопереживания. Активация указанного механизма осуществлялась посредством организованного восприятия произведений искусства, содержание которых выражали и вызвали аффективные переживания, способствующие объективации и формированию у старшеклассников чувства благодарности к родителям. Составленная, внедренная и экспериментально проверенная программа способствовала развитию эмпатических переживаний, формированию у старшеклассников благодарности и других побуждающих социально значимых чувств к родителям.

Ключевые слова: *психологические механизмы, чувства, юношество, аффективные переживания.*

În Legea învățământului a Republicii Moldova, se stipulează că obiectivul major al procesului educațional este formarea personalității. Potrivit opiniei

psihologilor, dezvoltarea acestei formațiuni complexe prevede evoluarea intelectuală a individului, iar de rând cu ea – dezvoltarea ontogenetică a sistemului lui afectiv [1; 2]. Acest din urmă proces include în sine constituirea sentimentelor în copilăria fragedă, cristalizarea lor în perioadele ulterioare ale vieții și maturizarea sistemului afectiv-motivațional în adolescență. Actualmente sunt deosebit de relevante și oportune cercetările orientate spre optimizarea procesului de dezvoltare a sistemului afectiv al copiilor de diferite vârste, spre elaborarea, fundamentarea teoretică și coroborarea practică a modelelor psihopedagogice de influență a procesului de formare la ei a sentimentelor.

Ideea despre aceea că sentimentele omului pot deveni obiect al educației, că formarea lor poate avea caracter organizat a fost susținută de către mulți savanți [3; 4; 5]. Or această afirmație, teoretic argumentată, nu a fost aprobată experimental. În pofida numărului redus de cercetări empirice în acest domeniu, în psihologia afectivității pot fi găsite destule teze considerate certe și utile pentru organizarea procesului de formare planificată a sentimentelor la generația în creștere. Analiza literaturii de specialitate ne-a permis să evidențiem anumite căi și mijloace de formare orientată a sentimentelor și să verificăm în condiții experimentale eficiența lor.

Astfel, în teoria lui A. H. Леонтьев [6] sunt expuse idei de importanță majoră pentru știința psihologică și practica educațională cu privire la formarea sentimentelor. În conformitate cu opinia acestui psiholog, sentimentele se formează în urma generalizării specifice a experienței afective a individului. Formarea la subiect a noilor sentimente are loc în cadrul dezvoltării noilor conținuturi ale trăirilor afective și generalizării lor. În același timp, sentimentele se formează nu numai din propriile trăiri ale subiectului, dar și din trăirile altor oameni, comunicate de către aceștia și cotrăite de către subiect. Cotrăirea sentimentelor altei persoane (empatia) obiectivează, formează la individ noi sentimente pe care acesta anterior nu le-a avut [7]. Prin urmare, un mecanism psihologic important ce poate fi implicat la obiectivarea sentimentelor planificate în calitate de obiect al educației este cotrăirea de către copil a sentimentelor altor persoane.

Un mijloc eficient de generare a trăirilor afective este perceperea operelor de artă în care sunt redată trăirile oamenilor. Operele literar-artistice suscită trăiri afective în temeiul mecanismului psihologic de contaminare afectivă și de cotrăire. De rând cu limbajul artistic prozaic și poetic ce redă conținutul sentimentelor umane, pe parcursul dezvoltării sale istorice omenirea a creat un alt „limbaj al sentimentelor” – muzica. Ea, susține П. М. Якобсон [8], pe de o parte, redă particularitățile sentimentelor, iar pe de

altă parte, prin conținutul său, trezește sentimente similare la ascultători. Despre muzică Th. Ribot [9] a scris că muzicianul se inspiră din cuvinte, adică transformă idei, imagini, reprezentări vizuale sau verbale în trăiri afective. Această transformare se exteriorizează într-o construcție arhitectonică de forme sonore. Cu alte cuvinte, are loc activitatea receptoare din exterior spre interior, metamorfoza intelectului în afectiv, activitatea creatoare din interior spre exterior. Astfel, în muzică se redă succesiunea sentimentelor evocate. Percepția muzicii, subliniază B. M. Теплов [10], are loc prin emoții. Muzica, arta în ansamblu, este unul dintre cele mai puternice mijloace de educare a sentimentelor: ea dezvoltă sensibilitatea afectivă a omului, lărgeste experiența lui emoțională. În această ordine de idei, В. П. Зинченко [7] a avut de spus: după cum experiența cognitivă generalizată se obiectivează în formulele logicii elaborate de către omenire sau în cunoașterea științifică creată de ea, tot așa și experiența afectivă se materializează în operele de artă, în mijloacele și procedeele de exprimare a trăirilor afective cultivate de către omenire.

Individul concret, într-o măsură sau alta, asimilează experiența afectivă generalizată, valorile etice și estetice. Arta, continuă savantul, exercită asupra sistemului afectiv uman o influență cu adevărat magică, uimitoare, impunându-i uneori omului sentimente absolut nespecifice. Psihologia trebuie să cerceteze acest mecanism, iar practica – să-l utilizeze.

Arta, susține В. К. Вилюнас [11], este un mijloc de mare capacitate în vederea influenței afective. Antrenarea afectivă a omului în situații cunoscute sau noi, reproduse prin mijloace artistice, actualizează, iar uneori pentru prima dată provoacă, „obiectivează” trebuințele lui: grație cotrării el poate simți, trăi afectiv tragismul morții, trădării, singurătății, forța dragostei, bucuria maternității. Deci, putem conchide ca operele artistice, conținutul cărora întruchipează trăirile afective programate în calitate de obiect al educației, pot fi utilizate la formarea sentimentelor, și aceasta întrucât perceperea artei suscită trăiri afective în baza mecanismului psihologic de contaminare afectivă și cotrăire. Repetarea trăirilor afective cu un anumit conținut dorit, consolidarea și conștientizarea lor de către subiect duc la formarea și cristalizarea la el a sentimentelor respective.

Dezideratele expuse mai sus ne-au servit de ghid la elaborarea programului psihopedagogic de formare la adolescenți a sentimentului de grațitudine față de părinți. Esența psihologică a sentimentului de grațitudine rezidă în tendința, năzuința subiectului de a-i răspunde cu bine persoanei de la care a primit o binefacere [12–15]. Dorința copilului de a răspunde cu bine părinților-binefăcători se manifestă prin tendința lui de empatie. De aceea, în cercetarea realizată

am presupus că activarea prin intermediul operelor artistice a mecanismului psihologic de contaminare afectivă și cotrăire va duce la creșterea nivelului empatiei și la formarea la adolescenți a sentimentului de grațitudine față de părinți.

Programul a inclus 20 de activități, a câte două la fiecare din următoarele 10 teme: „O, mamă, dulce mamă...”; „Tată, eu nu știu de ce nu te-au pus în cântece”; „Mi-e dor de voi, părinți”; „Mama și copilul”; „Amintiri din copilărie”; „Voi ne așteptați mereu”; „Fiul rătăcit”; „Asfințitul unei inimi”; „Rugă pentru părinți”; „Lubiți părinții cât mai sunt”. Pentru fiecare activitate, în corespundere cu genericul ei, au fost alese opere artistice (cântece, poezii, proză, picturi, fotografii). Printre obiectivele activităților de formare la adolescenți a sentimentului de grațitudine față de părinți se enumeră: generarea trăirilor afective prin perceperea operelor artistice; dezvoltarea deprinderilor de audiere atentă a operelor de artă; sensibilizarea contaminării afective; evidențierea obiectului sentimentelor și conștientizarea motivelor lor; identificarea și etichetarea trăirilor afective ale altor persoane; detectarea cuvintelor ce semnifică trăiri afective; verbalizarea propriilor trăiri afective apărute prin contaminare afectivă; compararea sentimentelor avute față de mamă și față de tată; dezvoltarea aptitudinii de a se transpune imaginar în timp și spațiu și de a verbaliza trăirile afective vizavi de părinți avute în trecut; dezvoltarea reflexiei, retrospectivității și decentrării afective; dezvoltarea caracterului ideator al trăirilor afective; dezvoltarea competențelor afective, a compasiunii și a tendinței de a fi atent, binevoitor, milos; obiectivarea așteptărilor părintești și formarea tendințelor de a manifesta grijă, milă, grațitudine față de părinți; conștientizarea binelui primit de la părinți.

Genericul activităților, logica consecutivității lor și conținutul operelor artistice selectate și utilizate reies din obiectivele lansate și din scopul principal al cercetării – formarea la adolescenți a sentimentului de grațitudine față de părinți. Astfel, ideea principală a primelor două activități, care trecea ca un fir roșu prin lucrările artistice folosite, era următoarea: mama este „începutul vieții”, „ea ne naște și ne crește”, ea devine „cea mai scumpă pe pământ”, „cea mai bună prietenă a mea, niciodată nu o voi uita”.

La următoarele două activități cu genericul „Tată, eu nu știu de ce nu te-au pus în cântece”, a fost marcat gândul potrivit căruia tata „mai mult tace decât vorbește, dar noi știm că ne iubește”, mâna și umărul lui mereu ne servesc drept scut și sprijin. Activitățile la tema „Mi-e dor de voi, părinți” au avut drept scop să marcheze ideea că ambii părinți „fac totul și oricând pentru copii”, că de la fiecare părinte copiii primesc ceva foarte important: de la tată – „minte

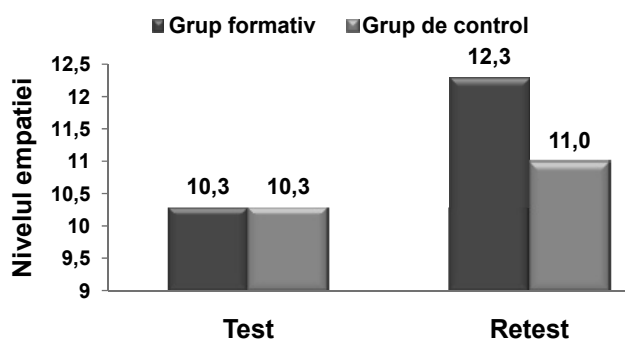
trează, calcul rece ca un scut”, de la mamă – „dor tăcut, inimă ce sângerează”.

Ideea principală a următoarelor două activități la tema „Mama și copilul” constă în aceea că părinții au anumite datorii față de copii, dar și aceștia din urmă nu sunt scutiți de obligațiuni față de părinți. Pentru a accentua rolul părinților în viața copiilor, într-o activitate a fost inclus cântecul „Dor de părinți” pe versurile lui A. Păunescu, în care sunt redade sentimentele trăite de copiii ce nu au părinți. Sentimentele față de buni au devenit ideea de bază a activităților cu genericul „Amintiri din copilărie”. Fotografii publicate de către M. Potârniche în culegerea „ACASĂ. Amintiri...” și utilizate în activitatea dată au avut menirea de a provoca cât mai multe amintiri și sentimente față de bunici și părinți.

Pentru experimentul formativ am selectat din eșantionul experimental 24 de adolescenți de 17 ani și am format două grupuri omogene. Atât grupul formativ, cât și cel de control a fost constituit din 12 persoane, a câte 6 băieți și 6 fete. Programul psihopedagogic descris a fost implementat doar în grupul formativ.

La ultima etapă a cercetării noastre, ca parte a experimentului de control, subiecților din grupurile formativ și de control li s-a cerut să parcurgă proba „Examinarea expresă a empatiei”, proba de autoevaluare a sentimentelor față de părinți „7 cuvinte” și să scrie o compunere (eseu) la tema „Părinții mei: ce simt față de ei”.

În figura de mai jos, sub formă de histograme sunt redade rezultatele cu privire la nivelul trăirilor afective derivate empatice cu părinții stabilit la adolescenții din grupul formativ și din cel de control, în testare și retestare.

Datele prezentate grafic denotă că la adolescenții din ambele grupuri, în experimentul de constatare, nivelul trăirilor afective derivate empatice cu părinții este egal (10,3 puncte). În experimentul de control acest indice a crescut atât la subiecții din grupul formativ (12,3 puncte), cât și la cei din grupul de control (11,0 puncte). Însă, verificând semnificația statistică (prin testul Wilcoxon T) a saltului ce s-a produs în grupul de control de la testare până la retestare (de la 10,3 puncte la 11,0 puncte), am constatat că el este nesemnificativ (T=21). Controlul statistic al rezultate-

lor obținute de către adolescenții din grupul formativ și cel de control (12,3 puncte/11,0 puncte) la variabila dată în retestare ne-a arătat că aceste rezultate diferă semnificativ. Aplicând testul statistic Mann-Whitney, am stabilit că $U=34,5$ ($p=0,05$). În grupul formativ, nivelul trăirilor afective derivate empatice ale adolescenților a sporit de la 10,3 puncte în testare la 12,3 puncte în retestare și această creștere este, de asemenea, statistic semnificativă (T=3; $p=0,01$).

Prin urmare, la adolescenții care au suportat influențele psihopedagogice ale programului implementat se atestă o sporire considerabilă a scorurilor obținute la intensitatea trăirilor afective derivate empatice cu părinții. Această creștere este statistic semnificativă atât în cazul în care comparăm trăirile afective empatice cu părinții ale adolescenților din grupul formativ și de control măsurate la retestare, cât și în cazul confruntării scorurilor obținute la variabila de interes în test și retest de către subiecții grupului formativ. Deci, programul elaborat și implementat a contribuit la sporirea nivelului trăirilor derivate empatice ale adolescenților cu părinții, trăiri care conțin activism, tendințe de a cotrași și de a-i face bine persoanei care a provocat ecoul afectiv.

În scopul verificării eficienței programului de formare la adolescenți a sentimentului de grațitudine față de părinți, am confruntat în continuare rezultatele înregistrate la retestare în grupul experimental și în grupul de control la variabila de interes – topul sentimentelor după frecvența includerii lor pe primele trei poziții ale listei. Comparațiile făcute din această perspectivă cu privire la trăirile față de mamă sunt generalizate în tabelul 1.

Tabelul 1

Ierarhia trăirilor afective după frecvența includerii lor la retestare pe primele trei poziții ale listei sentimentelor nutrite față de mamă de către adolescenții grupurilor de control și formativ

Conținutul trăirilor	Grupul de control		Grupul formativ		d ²	r _s	p
	Frecvența includerii	Rangul	Frecvența includerii	Rangul			
Dragoste	11	1	9	1	0	-0,14	-
Bucurie	6	2	0	11,5	90,25		
Admirație	5	3	1	8	25		
Încredere	4	4,5	0	11,5	49		
Simpatie	4	4,5	0	11,5	49		
Respect	3	6	7	3	9		
Devotament	2	7	1	8	1		
Datorie	1	9,5	4	4	30,25		
Mândrie	1	9,5	0	11,5	4		
Milă	1	9,5	8	2	56,25		
Remușcare	1	9,5	1	8	2,25		
Gratitudine	0	12,5	2	6	42,25		
Grijă	0	12,5	3	5	56,25		
SUMA d ²					414,5		

În grupul de control, în urma retestării adolescenților, am stabilit următoarea ierarhie a trăirilor

afective nutrite față de mamă: *dragoste* (1), *bucurie* (2), *admirație* (3); *simpatie* și *încredere* (4,5); *respect*, *devotament* (6,5); *mândrie*, *datorie*, *milă* și *remușcare* (9,5). Trăirile afective numite *grijă* și *gratitudine* la subiecții din acest grup nu au avut primele opțiuni în lista sentimentelor și s-au plasat pe ultimele două poziții (12,5). În grupul formativ, în retestare cuvintele-trăiri față de mamă s-au aranjat după cum urmează: *dragoste* (1), *milă* (2), *respect* (3), *datorie* (4), *grijă* (5), *gratitudine* (6); *admirație*, *devotament* și *remușcare* (8). Cuvintele-trăiri *bucurie*, *încredere*, *simpatie* și *mândrie* au rămas prezente în listele adolescenților grupului formativ, dar au ocupat ultimele poziții (11,5).

Din topul dat se vede clar că la adolescenții din grupul experimental, spre deosebire de subiecții din grupul de control, după activitățile formative s-au produs modificări substanțiale în autoevaluarea la retestare a sentimentelor față de mamă: între rangurile trăirilor afective înscrise pe primele trei poziții în retestare de către adolescenții grupurilor comparate corelația lipsește ($r_s = -0,14$). Prin urmare, în retestare trăirile adolescenților din grupul formativ față de mamă se deosebesc de trăirile colegilor lor din grupul de control. Rezultatele din *tabelul 2* se referă la ierarhia trăirilor afective nutrite față de tată de către adolescenții grupurilor de control și formativ, stabilită la retestare.

Tabelul 2

Ierarhia trăirilor afective după frecvența includerii lor la retestare pe primele trei poziții ale listei sentimentelor nutrite față de tată de către adolescenții grupurilor de control și formativ

Conținutul trăirilor	Grupul de control		Grupul formativ		d ²	r _s	p
	Frecvența includerii	Rangul	Frecvența includerii	Rangul			
Dragoste	9	1,5	8	2	0,25	0,3	-
Respect	9	1,5	10	1	0,25		
Mândrie	4	3	1	8	16		
Bucurie	3	5	0	11	36		
Încredere	3	5	3	6	1		
Admirație	3	5	0	11	36		
Simpatie	2	7	0	11	16		
Datorie	1	9	4	4,5	20,25		
Devotament	1	9	4	4,5	20,25		
Remușcare	1	9	0	11	4		
Gratitudine	0	12	5	3	81		
Grijă	0	12	2	7	25		
Milă	0	12	0	11	1		
SUMA d ²					257		

La adolescenții din grupul formativ, după administrarea programului psihopedagogic elaborat, au apărut schimbări relevante și în lista sentimentelor față de tată. Sentimentele față de tată la subiecții grupului formativ s-au aranjat în următoarea consecutivitate: *respect* (1), *dragoste* (2), *gratitudine* (3); *devotament* și *datorie* (4,5); *încredere* (6), *grijă* (7), *mândrie* (8). Trăirile

bucurie, *admirație*, *simpatie*, *milă* și *remușcare* (11) pe primele opțiuni nu au fost găsite la niciun adolescent. Sentimentele adolescenților din grupul de control față de tată în retestare s-au aranjat după cum urmează: *dragoste* și *respect* (1,5); *mândrie* (3); *admirație*, *încredere* și *bucurie* (5); *simpatie* (7); *datorie*, *devotament* și *remușcare* (9). Trăirile afective motivante *gratitudine*, *milă* și *grijă* pe primele poziții în liste nu au fost notate. Examinarea statistică a datelor din tabel ne-a demonstrat că între rangurile sentimentelor adolescenților din ambele grupuri față de tată în retestare legătura lipsește ($r_s = 0,3$). În consecință, constatăm că în grupul formativ, spre deosebire de cel de control, s-au produs schimbări și în ceea ce privește ierarhia sentimentelor față de tată.

Generalizând rezultatele experimentului de control, putem afirma că programul psihopedagogic de formare prin cotrăire a sentimentului de gratitudine a contribuit la: dezvoltarea la adolescenții din grupul experimental a trăirilor afective empatice față de părinți; conștientizarea de către adolescenți a binelui primit de la părinți; verbalizarea și obiectivarea sentimentelor lor față de ei; avansarea poziției sentimentului de gratitudine față de mamă și față de tată în ierarhia sentimentelor nutrite față de părinți. Programul elaborat și implementat a avut drept impact nu numai formarea la adolescenți a sentimentului de gratitudine, dar și a altor trăiri afective motivante de importantă valoare socială față de părinți. Formarea orientată la adolescenți a sentimentului de gratitudine față de părinți reclamă activarea mecanismului psihologic de contaminare afectivă și cotrăire. Pentru activarea acestui mecanism pot fi utilizate operele de artă, perceperea cărora duce la îmbogățirea experienței afective proprii prin cotrăirea, obiectivarea și conștientizarea sentimentelor altor persoane.

Bibliografie

- Wallon H. *Afectivitatea*. În: Evoluția psihologică a copilului. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1975, p. 93-99.
- Выготский Л. С. *Вопросы детской (возрастной) психологии*. В: Собрание сочинений. Т. 4. Москва: Педагогика, 1984, с. 243-385.
- Рубинштейн С. Л. *Основы общей психологии*. Том 2. Москва: Педагогика, 1989, 324 с.
- Pavelcu V. *Din viața sentimentelor*. București: Editura Enciclopedică Română, 1969, 103 p.
- Левитов Н. Д. *О психических состояниях человека*. Москва: Просвещение, 1964, 343 с.
- Леонтьев А. Н. *Избранные психологические произведения*. Т. 2. Москва: Педагогика, 1983, 619 с.
- Зинченко В. П. *Комментарии*. В: А. В. Запорожец. Избранные психологические труды. Т. 2, Москва: Педагогика, 1986, с. 285-297.
- Якобсон П. М. *Психология чувств*. Москва: Академии Педагогических Наук РСФСР, 1958 г., 382 с.

9. Ribot Th. *Logica sentimentelor*. București: Univers Enciclopedic Gold, 2010, 176 p.
10. Теплов Б. М. *Психология музыкальных способностей*. Москва: Академия Педагогических Наук РСФСР, 1947, 335 с.
11. Вилюнас В. К. *Психологические механизмы мотивации человека*. Москва: Изд-во Московского Университета, 1990, 286 с.
12. Descartes R. *Tratat despre sentimente*. București: IRI, 1999, 148 p.
13. Spinoza B. *Etica*. București: Editura Științifică, 1957, 359 p.
14. Лук А. Н. *Эмоции и личность*. Москва: Знание, 1982, 175 с.
15. Бреслав Г. М. *Психология эмоций*. Москва: Смысл; Издательский центр „Академия”, 2004, 544 с.

Prezentat la 20.06.2013

Natalia Daniliuc, lector universitar,
USMF N. Testemițanu
e-mail: dnataly@yahoo.com
tel. mob. 079468235

THE COMPARISON OF INTELLECTUAL AND EMOTIONAL INTELLIGENCE: SECTIONAL RESEARCH ON STUDENTS AT FINAL CLASS OF HIGH SCHOOL

Umut Gök Balcı, Tevfik T. Yilmazer, Hasret Aygün, Nazlı Soysal, Kurtuluş Öngel,
Tepecik Training and Research Hospital, Department of Family Medicine, İzmir, Turkey

Summary

This study was performed on private school students in Izmir province who were at final class of the high school during academic year 2011-2012. IQ and EQ tests composed of 20 questions and 30 questions respectively were distributed to 63 students in total and they were asked to reply each test in 20 minutes. Through EQ test, assessment was made on emotional awareness, managing emotions, motivating oneself, being empathic and handling relationships components of the emotional intelligence. The statistical analyses were made by SPSS 11.0 program using Kruskal Wallis, Mann Whitney U, Khi Kare, Student tests. For the statistical significance, $p < 0,05$ was accepted.

While 32 (50.8%) students replying the tests were male, 31 students (49,2%) were female. The average age was $17,81 \pm 0,59$ and their scores were ranging from 58 to 138 (The average was $111,02 \pm 18,90$). The average IQ scores of males and females were $111,00 \pm 21,87$ and $111,03 \pm 15,61$ respectively ($p:0,995$). The numbers of respondents detected as very strong, requires progress and requires highly progress were balanced for the EQ test parts entitled as

emotional awareness, being empathic and handling relations. However, it is found that the number of respondents requiring highly progress on managing emotions and motivating oneself was distinctly more.

There was a significant difference in regard to IQ scores at different levels of handling relations capability ($p:0,031$). Correspondingly, capability of handling relations was found more developed among the group with IQ scores more than the average of the study ($p:0,012$). The capability of handling relations and being empathic were found to be stronger among females ($p:0,008$ and $p:0,044$).

In this study held on the high school students at final class, it is found that the capabilities of managing emotions and motivating oneself require highly progress. Therefore; taking this in consideration, schools' departments providing guidance should prepare and implement proper development programs. The capabilities of being empathic and handling relations are more developed among females than males. The capability of handling relations is more developed among individuals with high IQ scores. This difference becomes more significant when the scores climb over the average.

Keywords: Intellectual intelligence, emotional intelligence, students.

Резюме

Сравнение интеллектуальной и эмоциональной интеллигентности: секционные исследования учеников выпускного класса средней школы

Работа выполнена при участии учеников частных школ провинции Измир, которые были в последнем классе средней школы в течение 2011-2012 учебного года. IQ и EQ тесты, состоящие из 20 вопросов и 30 вопросов соответственно, были распространены среди 63 студентов, которых просили ответить на каждый тест за 20 минут. При помощи теста EQ была проведена оценка эмоционального осознания, управления эмоциями, самомотивации, эмпатии и управления отношениями – компонентов эмоциональной интеллигентности. Статистические анализы были сделаны с помощью программы SPSS 11.0 Крускала Уоллиса, Манна-Уитни U, Khi Каре, тесты Стьюдента. Для статистической значимости было принято $p < 0,05$.

В то время как 32 (50,8%) учеников, отвечавших на тесты, были юношами, 31 (49,2%) респондент были девушки. Средний возраст составил $17,81 \pm 0,59$ лет и их баллы были в диапазоне от 58 до 138 (в среднем $111,02 \pm 18,90$). Средний балл IQ юношей и девушек были $111,00 \pm 21,87$ и $111,03 \pm 15,61$, соответственно ($p=0,995$). Респонденты, выявленные как очень сильные, с хорошим и высоким интеллектом, были сбалансированы и для разделов теста EQ теста, и проявили себя как эмоционально осознанные, с высокой эмпатией и управляющие отношениями. Тем не менее, оказалось, что число респондентов, требующих лучших результатов в управлении эмоциями и самомотивации было более заметным.